

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Дрогобицький державний педагогічний університет
імені Івана Франка

СУЧАСНА УКРАЇНСЬКА ОСВІТА: ВИКЛИКИ, СТРАТЕГІЇ, ТЕХНОЛОГІЇ

збірник наукових праць
Всеукраїнської науково-практичної конференції
21-22 березня 2024 р.

Дрогобич
2024

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Дрогобицький державний педагогічний університет
імені Івана Франка

**СУЧАСНА УКРАЇНСЬКА ОСВІТА:
ВИКЛИКИ, СТРАТЕГІЇ,
ТЕХНОЛОГІЇ**

**збірник наукових праць
Всеукраїнської науково-практичної конференції
21–22 березня 2024 р.**

**Дрогобич
2024**

**УДК 37(477)(08)
С.91**

*Рекомендовано до друку вченою радою
Дрогобицького державного педагогічного університету
імені Івана Франка
(протокол № 4 від 18 квітня 2024 року)*

Рецензенти :

– **Чепіль Марія Миронівна**, доктор педагогічних наук, професор кафедри загальної педагогіки та дошкільної освіти Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка;

– **Клим Мар'яна Ігорівна**, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри соціальної педагогіки та корекційної освіти Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка.

ISBN 978-617-7990-67-2

С 91   **Сучасна українська освіта: виклики, стратегії, технології** : збірник наукових праць Всеукраїнської науково-практичної конференції (Дрогобич, 21–22 березня 2024 року) / за ред. Т. Пантюк, А. Федорович. Дрогобич : Видавництво «Трек ЛТД», 2024. 346 с.

Видання містить доповіді Всеукраїнської науково-практичної конференції «Сучасна українська освіта: виклики, стратегії, технології» (21–22 березня 2024 р., Дрогобич), в яких розкриваються важливі проблеми організації та вдосконалення освітньої галузі у кризові періоди розвитку держави.

Збірник наукових праць буде корисним для наукової та освітянської громадськості, студентів, аспірантів, викладачів.

За достовірність інформації та дотримання академічної доброчесності відповідають автори публікацій.

Матеріали подані в авторській редакції.

РОЗДІЛ 3. МОДЕРНІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ ТА ВИХОВАННЯ У ЗАКЛАДАХ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ 147

БЕЙЗИК Роман, НАДІМ'ЯНОВА Тетяна. Роль Інтернет-ресурсів у національно-патріотичному вихованні учнівської молоді	147
БОРОВЕЦЬ Олена. Ранкові зустрічі: створення позитивного емоційного середовища в класі НУШ	150
ВЕРЕТКО Наталія. Інтеграція – один із аспектів реформування освітнього процесу Нової української школи	153
ГРИНИК Ігор, МАКАРИШИН Олег. Рефлексивна взаємодія соціального педагога з батьками щодо профілактики соціальних девіацій учнів молодших класів	157
ДРОГОМИРЕЦЬКА Наталія, КАЛІЧАК Юрій. Розвиток монологічного мовлення у молодших школярів: методичний контекст	161
КЕКОШ Олег, ГРИНЯК Василь. Морально-етичне виховання підлітків у системі взаємодії сім'ї та школи	165
ТРЕТЯК Оксана, ПАВЛЮК Катерина. Сутнісні характеристики інтерактивного навчання	169
ЧЕРВЕНКОВА Ольга. Ресурси технологічної освітньої галузі у розвитку творчих здібностей молодших школярів	174
ЯКИМЕЦЬ Юрій, ЧУБІНСЬКИЙ Тарас. Формування основ господарсько-економічної культури старшокласників у позакласній роботі школи	178
ЯКОВИШИНА Тетяна, КОЛОДИЧ Сніжана. Педагогічні умови розвитку логіко-математичного мислення молодших школярів	182

РОЗДІЛ 4. РОЗВИТОК ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ У СУЧАСНИХ УМОВАХ 187

БАЧИНСЬКА Світлана, МОСІЄНКО Валерія. Інноваційна діяльність закладу дошкільної освіти як умова його успішного функціонування	187
БЕРЕЗА Світлана, БЕРЕЗЯК Васирина. Місце інформаційної Компетентності у житті дітей дошкільного віку	190
БОГОНОС Васирина. Використання педагогічних ідей М. Монтесорі у формуванні самостійності дошкільників	194
БРЯНКА Оксана. Інтелектуальний розвиток дітей старшого дошкільного віку	199
БУБЕРЕНКО Віра. Формування україномовленневої особистості старшого дошкільника засобами мистецтва	202

3. Коновальчук І. Особливості та механізми інноваційного мислення педагога. *Теоретичні і прикладні аспекти розвитку креативної освіти у вищій школі* : монографія. Житомир, 2012. С. 218–133.

4. Методика соціально-виховної роботи: навч. посібник для студ. вищ. навч. закладів / авт.-упоряд. К.В. Педь. Полтава : ПДПУ, 2009. 254 с.

5. Пантюк Т. До питання про специфіку громадянського виховання в умовах українського державотворення *Особистість у розбудові відкритого демократичного суспільства в Україні*: збірник матеріалів Другої міжнародної науково-практичної конференції. Дрогобич, 2005. С. 453–454.

6. Сухомлинський В. Вибрані педагогічні твори : у 3-х т. Київ : Пед. думка, 2009. Т. 1.560 с.

*Оксана ТРЕТЯК
Катерина ПАВЛЮК,
(Рівне, Україна)*

СУТНІСНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ІНТЕРАКТИВНОГО НАВЧАННЯ

Реформування системи освіти України, реалізація Концепції Нової української школи базуються насамперед на викликах, які постають перед сучасним суспільством і передбачають нові підходи до навчання здобувачів освіти.

Перехід від традиційної форми навчання до інтерактивного навчання передбачає активну взаємодію між всіма учасниками освітнього процесу. Відповідно, інтерактивне навчання набуває широкого поширення і використання в усіх ланках системи освіти, оскільки сприяє ефективній активізації пізнавальної взаємодії та розвитку суб'єктів освітнього процесу (учнів, студентів, педагогів тощо) [6, с. 232].

Проблема застосування інтерактиву в освітньому процесі висвітлена у працях таких дослідників, як Є. Голант, Г. Коберник, О. Коберник, О. Комар, Т. Кравченко, М. Крайня, В. Мельник, Л. Пироженко, Н. Побірченко,

О. Пометун та ін. Науковці обґрунтовують позитивні аспекти застосування інтерактивних технологій навчання для посилення ефективності освітнього процесу.

Теоретичні аспекти щодо визначення сутності інтерактивних технологій окреслили українські вчені О. Комар, А. Мартинець, Л. Пироженко, О. Пометун, О. Савченко, Т. Сердюк, М. Скрипник, В. Староста та ін.

Термін «інтерактив» походить від англійського «inter» – взаємний, «act» – діяти, тобто здатний до взаємодії [1, с. 357].

Під поняттям «інтерактивний» розуміють можливість взаємодіяти чи бути в режимі бесіди або діалогу з чим-небудь, ким-небудь. Таким чином, інтерактивне навчання трактується як діалогове навчання, під час якого здійснюється взаємодія вчителя початкових класів і здобувачів освіти.

На думку провідної української дослідниці О. Пометун, під інтерактивним навчанням слід розглядати спеціальну форму організації пізнавальної діяльності, що має конкретну, передбачувану мету, а саме: дозволяє створити сприятливі умови навчання, за яких кожен здобувач освіти відчуває свою успішність, інтелектуальну спроможність [3, с. 7]. Вчена інтерактивне навчання висвітлює як співнавчання, взаємонавчання (колективна, групова форми, навчання через співпрацю), де і педагог і учні є рівноправними суб'єктами навчання, розуміють, що вони роблять, проводять рефлексію щодо отриманих знань, вмінь і їх реалізації [3, с. 7].

Т. Сердюк під інтерактивним навчанням розглядає пізнавальний розвиток особистості через організовану, цілеспрямовану освітню взаємодію суб'єктів з навчальним середовищем; це навчання, у якому кожен суб'єкт освітнього процесу діє в певному навчальному середовищі, у якому він знаходить ділянку досвіду, що опановується (кожен компонент цього середовища виступає як джерело інформації, трансформування якої в елементи інструментальної сфери особистості відбувається шляхом самостійної мисленнєвої діяльності або продуктивної взаємодії з навчальним середовищем) [4].

Розглядаючи інтерактивне навчання як педагогічну технологію, О. Комар зазначає, що це така організація освітнього процесу, за якої кожен здобувач освіти бере активну участь у колективному взаємодоповнюваному, заснованому на спільній взаємодії та спілкуванні всіх учасників процесі освітнього пізнання [2, с. 47]. Водночас інтерактивні методи у дослідженні педагога трактуються як посилена педагогічна взаємодія, взаємовплив суб'єктів освітнього процесу через призму власної індивідуальності, особистого досвіду життєдіяльності. Педагогічна взаємодія, що базується на інтерактивних методах, спрямована на зміну, вдосконалення моделей поведінки та діяльності суб'єктів освітнього процесу [2, с. 49].

Як бачимо з визначень, науковці розглядають інтерактивне навчання і як метод, і як форму, і як технологію навчання. Незалежно від різних підходів, особливістю інтерактивного навчання є саме активна позиція всіх суб'єктів освітнього процесу, їх постійна взаємодія. Це суттєво змінює підхід до навчання. Відтак, інтерактивне навчання покликане формувати навички і вміння, оціню діяльність, вироблення цінностей, створення атмосфери співробітництва, взаємодії, врегулювання проблемних ситуацій опираючись на власний досвід здобувачів; спонукає до відкритості, емоційного піднесення.

За умов реалізації інтерактивного навчання всі учасники освітнього процесу перебувають у рівних умовах, мають право на висловлення власної думки без упереджень чи переваг однієї ідеї над іншою. У процесі діалогу здобувачі освіти набувають вмінь ефективного спілкування, вчать бути демократичними, креативними, критично мислити, робити власні висновки та приймати виважені рішення [1].

Здобувачі освіти в умовах інтерактивного навчання здатні вести обговорення, ділитися напрацюваннями і досягненнями, співпрацювати та самостійно розробляти освітні матеріали. Інтерактивне навчання заохочує здобувачів освіти розв'язувати складні актуальні проблеми.

З метою ефективної організації інтерактивного навчання в освітньому процесі використовують рольові ігри, опрацьовують дискусійні питання, моделюють життєві ситуації, спільно розв'язують проблеми на основі аналізу обставин та відповідних ситуацій [3]. Серед найбільш актуальних методів в сучасному освітньому процесі використовують онлайн-діалоги, дискусії, ігрові технології, проєкти, інтерактивні відео, квізи тощо.

Ефективність взаємодії пояснюється не тільки засвоєнням здобувачами знань, але й зміною їх власного стану, мірою просування їх в оволодінні предметних умінь і навичок у порівнянні з попередніми досягненнями. Обґрунтовуючи вплив інтерактивного навчання на підвищення ефективності засвоєння матеріалу, українська дослідниця О. Пометун зазначає, що воно впливає на почуття, волю дитини, а не тільки на її свідомість. Такий вплив, на нашу думку, сприяє оздоровленню психологічного клімату під час освітнього процесу, створює позитивну атмосферу та суттєво підвищує мотивацію здобувачів початкової освіти до навчання [3].

Ефективність активного включення здобувачів у освітній процес підтверджується результатами досліджень (Національний тренінговий центр, США), які свідчать, що людина засвоює 5–10 % інформації, яку чує; 50 % – бачить; 70 % – проговорює та 90 % – активно відтворює і застосовує. Отримані результати є ще одним підтвердженням, що педагогам варто використовувати інтерактивні технології навчання.

Л. Січинська виокремлює такі переваги інтерактивного навчання:

- активне залучення здобувачів до освітнього процесу – учні стають активними учасниками, а не пасивними спостерігачами;
- розвиток критичного мислення – дискусії та аналіз різних ситуацій допомагають здобувачам сформувати власну думку;
- удосконалення комунікаційних навичок – групова робота та спілкування стимулюють учнів висловлювати свої думки, формулювати висновки;

- адаптація до різних стилів навчання – інтерактивні методи навчання дають можливість враховувати індивідуальні особливості кожного здобувача [5].

Проаналізувавши особливості інтерактивного навчання, можемо стверджувати, що впровадження його в освітньому процесі сприяє: ефективному засвоєнню освітнього матеріалу; активізації пізнавальної діяльності здобувачів; формуванню творчості, креативності; формуванню власної думки, вмінню висловлюватися, будувати власні припущення, висновки; збагаченню власного соціального досвіду через включення в різні життєві ситуації; вихованню поваги до слухання, до думки інших; знаходити раціональні шляхи розв'язання проблем, формувати навички проєктної діяльності та самостійної роботи; спонукає до діалогу, налагодження конструктивних стосунків у групі, доброзичливої атмосфери.

Таким чином, дослідивши сутнісні характеристики інтерактивного навчання можемо стверджувати, що це технологія майбутнього, адже ніщо так не змушує працювати наш мозок як дія. І саме активна взаємодія здобувачів освіти в освітньому процесі активізує їх пізнавальну діяльність, спонукає до навчання. Інтерактивне навчання базується на групових формах роботи і спрямоване на згуртування колективу, сприяння позитивній атмосфері, досягнення освітніх, розвивальних та виховних цілей через реалізацію активних методів взаємодії.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Енциклопедія освіти / гол. ред. В.Г. Кремень. Київ : Юрінком Інтер, 2008. С. 357–358.
2. Інтерактивна технологія навчання: організація і проведення тренінгів (інноваційні форми навчання): методичний посібник / О.А. Комар, Л.В. Пироженко. Умань : ФОП Жовтий О.О. 2015. 109с.
3. Пометун О. І., Пироженко Л. В. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: наук.-метод. посіб. / за ред. О. І. Пометун. Київ : Видавництво А.С.К., 2004. 192 с.

4. Сердюк Т. Інтерактивні технології навчання суспільних дисциплін як засіб активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів вищих навчальних закладів І–ІІ рівнів акредитації: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.09. Кривий Ріг, 2010. 20 с.

5. Січинська Л. Інтерактивні методи навчання: переваги та використання в сучасній освіті. URL: <https://gosta.media/nauka-ta-osvita/interaktyvni-metody-navchannia-perevahy-ta-vykorystannia-v-suchasnij-osviti/> (Дата звернення 14.03.2024).

6. Староста В. Технології інтерактивного навчання: сутність, класифікація. *Науковий вісник МНУ імені В.О.Сухомлинського. Педагогічні науки.* № 1 (64), лютий 2019. С. 232-237.

Ольга ЧЕРВЕНКОВА
(Ізмаїл, Україна)

РЕСУРСИ ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ У РОЗВИТКУ ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

На сучасному етапі розвитку освіти, за словами багатьох науковців (О. Бужин, Т. Стрижова, С. Собецька, Т. Мачача, В. Туташинський та ін.), технологічна освітня галузь включає у себе використання інноваційних технологій, таких як комп'ютери, Інтернет, програмування, робототехніка та інші цифрові інструменти для поліпшення навчання та розвитку дітей. Вона спрямована на підготовку учнів до життя в цифровому суспільстві, розвиток їхніх навичок у сфері інформаційних технологій та стимулювання творчого мислення через використання інтерактивних методів навчання.

Ресурси технологічної освіти можуть включати в себе інтерактивні програми, онлайн-курси та віртуальні ігри, спрямовані на розвиток творчих здібностей молодших школярів. Вони допомагають дітям розвивати уяву, логічне мислення та проблемне мислення через експериментування та розв'язання завдань у цифровому середовищі [1, с. 13].